

GEDICHTEN VAN MARC CHAGALL (1887- 1985)

Klaas Pieterman

De dominee die mij in het ambt bevestigde, heette in de synagoge Mosje ben Sjelomo. Die naam staat ook op zijn grafsteen. Overigens ging hij door het leven als Max Enker.

Als je weet dat Marc Chagall een Jood is, is het mooi om te horen welke naam hij draagt van oorsprong. Hij heet ook Mosje. En de Jiddische naam van zijn

(stam)vader die in het Russisch de achternaam werd, is Sjegaäl, (= 'roepen naar God'. Het gezin waarin Marc Chagall opgroeide, was chassidisch Joods, in het grote tsarenrijk van Rusland. Je moet je erbij voorstellen dat ze thuis Jiddisch spraken, Jiddische liederen zongen en verder Russisch praatten.

Marc Chagall is geboren in wat nu Wit Rusland heet. Hij werd beeldend kunstenaar en kwam na de Russische revolutie naar Frankrijk. En natuurlijk moest hij wel Frans leren spreken. In de Tweede Wereldoorlog vluchtten Chagall en zijn vrouw naar Amerika. Toen zijn vrouw daar in 1944 stierf, kwam Chagall na de oorlog weerom naar Frankrijk en trouwde in 1952 met Valentina (Vava) Brodsky.

Marc Chagall maakte prachtige schilderijen zoals de rabbi dansend met de thorarol, en de witte kruisiging. En Madonna met de slee, (in het Stedelijk Museum in Amsterdam).

Marc Chagall schreef ook: korte indrukken, dichterlijke invallen, bijna altijd in de taal van zijn jeugd, Russisch met heel veel Jiddische elementen. Wat sfeer betreft passen ze bij zijn schilderijen. Zo ontstond in

1968 de gedachte om 50 gedichten in het Frans over te zetten, met 24 houtsneden van Chagall. Dat overzetten is een onderneming waarbij vooral de onderliggende emoties niet verloren mogen gaan.

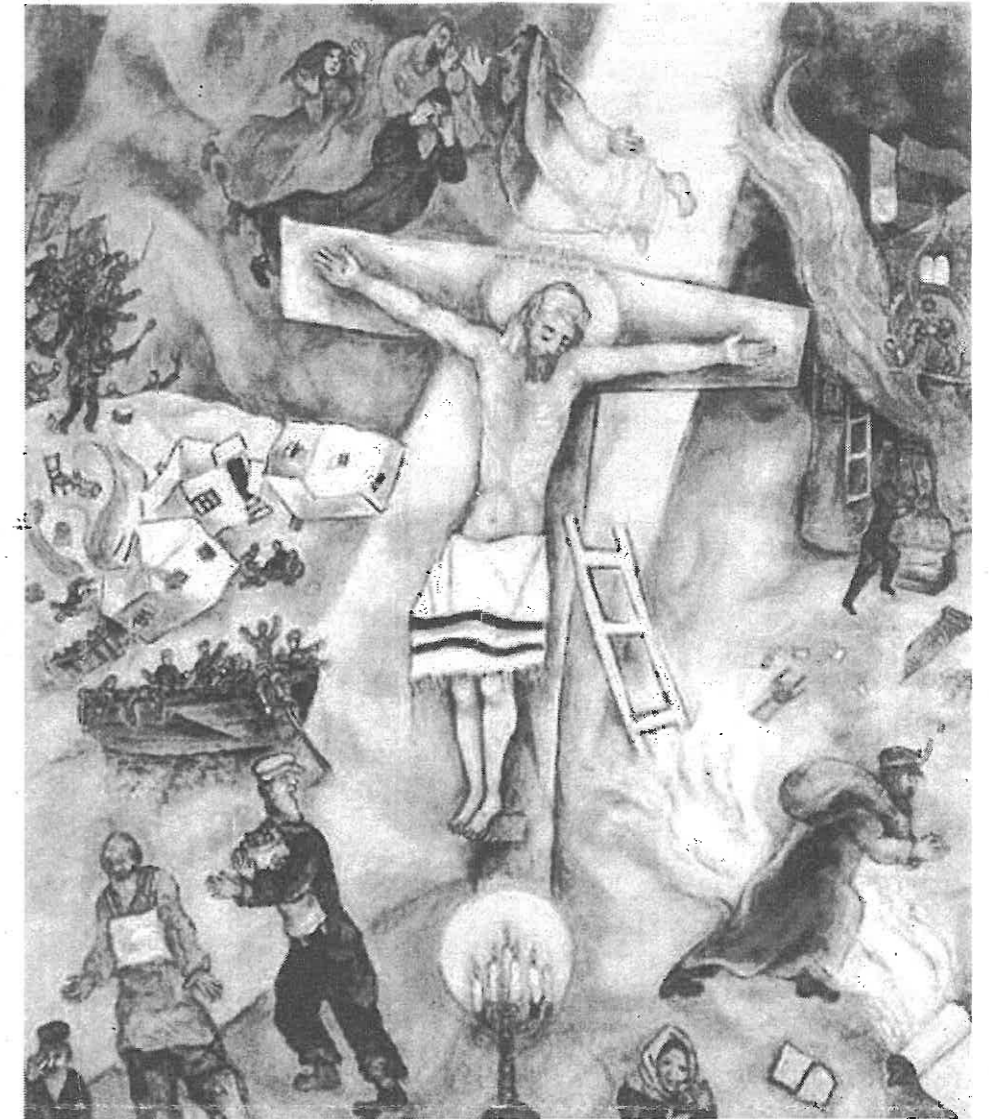
En nu heeft Frouwkje Zwanenburg de gedichten in het Nederlands herdicht. Het moet een hele inspanning geweest zijn, eerst overzetten van het Jiddisch Russisch naar het Frans en nu nog eens van het Frans naar het Nederlands. Eén geluk is er, Chagall heeft zelf intensief meegewerkt aan de vertaling in het Frans.

De 50 gedichten zijn ontstaan over een periode van 60 jaar. Ze zijn in chronologische volgorde gebundeld en afgewisseld met 23 houtsneden in zwart-wit. Eén houtsnede staat op de omslag. Deze nieu-

we bundel is een gelukkige combinatie van woord en beeld, die haast bij elk gedicht en houtsnede uitnodigt om de kleurrijke schilderijen van Chagall te gaan bekijken. De fraaie vormgeving en de omslag is van Triona Pers in Houwerzijl.

Ds. K.G. Pieterman is predikant en woont in Niekerk-De Marne.

Marc Chagall, *Gedichten*, herdicht door Frouwkje Zwanenburg, (Cees Duine Uitgever) Giethoorn 2010, ISBN/EAN:978-9079726-05-985, 88 blz. € 20,- verkrijgbaar via mail@zolderman.nl en in de boekhandel.

Marc Chagall, 'De witte kruisiging': De joodse Jezus met gebedsmantel als lendendoek hangend aan het kruis in een baan van hemels licht. Met om hem heen een brandende synagoge, een Russisch stadje in de vlammen, een Jood op de vlucht, een weggesmeten Thorarol, een bange moeder met kind, oprukkende bolsjewieken en nazi's, en de aartsvaders die wenen samen met Rachel.

12/2 2011